

محفل انس با قرآن ویژه مدیران - روز سه‌شنبه ۹۷/۲/۱۱

شرح و تفسیر آیه ۹ سوره بقره

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

مراد از فریب دادن خدا: در این آیه هدف منافقان از تظاهر به اسلام و ایمان بیان می‌شود. آنها با خیال خام خود در پی آن هستند تا با این کار (اظهار ایمان) خدا و مردم را فریب دهند.

منافقان با مسلمانان رفت و آمد می‌کردند و اسرار آنها را به دشمنان و مشرکان می‌دادند تا هم از گزند کفار و هم از سوی مسلمانان در امان باشند و از امکانات جامعه مسلمین بهره ببرند؛ پس نیرنگ و فریب دادن مسلمانان از سوی منافقان امکان وقوعی دارد چنانکه این کار انجام شد و آنها بارها مسلمانان را فریب دادند.

اما پرسش اینجاست که مگر می‌توان خدار را فریب داد که خدا می‌فرماید: «یخادعون الله»، یعنی منافقان خدا را فریب می‌دهند؟ این سوال را دوگونه می‌توان پاسخ داد:

الف. تعبیر «یخادعون» به خیال بافی منافقان که ناشی از جهل آنها به مقام ربوبی خداوند است اشاره دارد. از این رو در ترجمه می‌گوییم: [به خیال خود] فریب می‌دهند خدا را و ...

ب. این تعبیر بیانگر پشتیبانی خدا از مومنان است؛ به این معنی که منافقان باید بدانند که فریب دادن مومن به منزله فریب دادن خداست و او بداند که با خدا رو به رو شده است و از سویی این تعبیر مومنان را دلگرمی می‌دهد که خدا خود از آنها حمایت می‌کند.

در این رابطه با منظور از حيله و مکر خدعه منافقان ۲ تعبیر وجود دارد:

۱- یا خدعه آنها با احکام الهی است که آن را مورد مسخره و بازیچه قرار می‌دهند.

۲- یا فریب کاری نسبت به خود پیامبر (ص) می‌کنند، مثل دستور پزشک که اگر مریض آن را انجام ندهد در واقع خودش را فریب داده و نه پزشک را.

پیام‌های آیه ۹ سوره بقره:

۱- حيله گری نشانه نفاق است.

۲- منافق همیشه در فکر ضربه زدن است (يُخَادِعُونَ) کلمه خدعه به معنی پنهان کردن امری و اظهار کردن امر دیگری برای ضربه زدن است.

۳- آثار نیرنگ به صاحب خدعه و نیرنگ بر می‌گردد؛ مثل مریضی که دستور و نسخه پزشک را عمل نکند اما به دروغ بگوید که عمل کردم در حالی که با این کار به رشد بیماری خود کمک کرده است.

۴- خدعه و حيله کار آدم عاقل و با شعور نیست (یعنی نشانه عقل و شعور نیست). «وَمَا يَشْعُرُونَ» در روایات داریم که عقل واقعی آن است که توسط آن انسان خدا را بندگی کند.

۵- منافق نمی‌فهمد که طرف حساب او خدا است که همه اسرار درون او را می‌داند. در آیه ۹ سوره «غَافِرٍ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ» خداوند چشم‌های خیانت کار یا خیانت چشم‌ها را و نیز آنچه که سینه‌ها آنها را مخفی می‌کنند، می‌داند.

۶- خداوند از اسرار منافقان در روز قیامت پرده‌برداری می‌کند «يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ» (آیه ۹ سوره طارق).